

פחד דוד

פרשת ויקהל שקלים

כ"ה אדר א' תשע"ו

808

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 17:04 | 17:19 | 17:09 | 17:22

מוצאי שבת 18:17 | 18:19 | 18:18 | 18:19

רבינו תם 18:57 | 18:54 | 18:56 | 18:57

המולד ליל רביעי בשעה 21:31 ו-15 חלקים ראש חודש ימים חמישי ושישי

הילולא דצדיקיא

כה - רבי שבתאי כורך ספרים

כו - רבי דוד הלוי בעל 'טורי זהב'

כז - רבי חיים סינאוני מח"ס 'מקום מקדש'

כח - רבי שמואל הלוי קליין מח"ס 'מחצית השקל'

כט - רבי גרשון ליברמן ראש ישיבת 'אור יוסף' נובהרדוק

א - רבי חיים דוד אלקלעי מחכמי המקובלים בירושלים

כט - רבי יעקב קמנצקי ראש ישיבת 'תורה ודעת'

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

משכיל לדוד

יציאת ישראל מלפני משה

שהתנסה לתרץ איזו קושייה של רבי עקיבא איגר זצ"ל, שיש לו רגע מתיקות ושמחה.

וגם משה רבנו, כשירד מגן עדן היתה לו את אוירת השמחה של העולם הבא. וודאי שזה היה מרום מדרגתו, ומחמת דביקותו בתורה ובה'. וכמו שדיבר אל בני ישראל בשם ה' "ועשו לי משכן ושכנתי בתוכם" - שזה לא רק על בנין המשכן הגדול, אלא על ליבו של כל יהודי ויהודי, ולכן נאמר "בתוכם" לשון רבים ולא בתוכו לשון יחיד. כי הפסוק מדבר על כל ליבות בני ישראל. וזה היה אצל משה, שהכין את עצמו להיות משכן לה' בבניה עצמית מיוחדת, וזכה שה' ישכון בקרב. וכך מצינו גם אצל הצדיקים האחרונים כמו הגאון מוילנא זיע"א שעל אף שהיה בהשגות גבוהות, בכל אופן דקדק עם עצמו על כל פרט ופרט שלא יחטא חלילה. וכך בנה את עצמו. וכן אצל רבי ישראל מסלנט זיע"א.

וכך היה משה רבנו ע"ה קרוב לה' ודבוק בו, עד כדי כך שאמרו חז"ל שפעמים השכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה. ואת כל זה ראו וטעמו והריחו בני ישראל בעמדם לפני משה.

וכשגמר משה לדבר איתם הרגישו איך שהם יוצאים מתוך השראה נפלאה כזו, אל שיגרת החיים מתוך הכרה על שפלותם וחסרונותיהם. וזה רמוז בפסוק "ויצאו בני ישראל" שהיתה זו יציאה מהשראה גבוהה להכרה בשפלותם.

באופן אחר יש לבאר, שהרי אומרים בתפילת שחרית של שבת "שמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו". וקשה מדוע שמח משה בזה שהוא נקרא עבד, הרי העבדות הזו היא התורה, המצוות וההלכה. וההלכות רבות והפרטים רבים, ומגבילים עד מאוד, ועל קושי כזה מה יש לשמוח?

אלא ביאור הדברים שמי שהוא עבד לה' עם כל פרטי ההלכה, אין לך בן חורין גדול ממנו, משום שהוא משוחרר מעולו של היצר הרע, וזו השמחה הגדולה שהיתה למשה רבנו ע"ה, בזה שה' קרא אותו עבד נאמן. ובכך הוא הבן חורין הגדול ביותר, בזה שהוא פטור לגמרי מעולו של היצר הרע. והעבדות לה' אינה מחויבת אלא היא באה מתוך רצון עצמי. כי הרי ה' נתן בחירה חופשית לבחור בתורה או לא. ומי שכן בוחר בתורה זה מתוך אהבתו אליה. ומעשה ברבי אריה לווין זצ"ל שראה אשה רכונה על עבודת התפירה בשעת לילה מאוחרת. שאל אותה מדוע אינה ישנה להחליף כות, ענתה לו האשה שבנה הקטן בצלאל צריך ללמוד אצל הרבי בתלמוד תורה ולשם כך צריכה לשלם את הוצאות שכר לימודו, מלבד האוכל שצריכה לפרנסת ביתה, ובעבור זה עובדת מסביב לשעון. ומבן זה יצא הגאון הצדיק הרב בצלאל זולטי זצ"ל שהיה רבה הראשי של ירושלים.

ועבודה מפרכת זו שהיתה לאותה אשה, באה מתוך בחירתה ומתוך שאהבה והעריכה כל כך את התורה. וכזו עבודה שבאה מתוך רצון פנימי שבביל מטרה אהובה, היא עבודת נעימה, אשר זיכתה אותה לבן צדיק יסוד עולם.

"ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה"

(שמות לה, ב)

יש להקשות מדוע הדגישה התורה שכאשר סיים משה את כל דבריו לבני ישראל, שנסבו על ענין השבת, המשכן ובגדי הכהונה, יצאו בני ישראל מלפניו. והלא דבר זה פשוט הוא, שנקהלו לשמוע דבר ה', וכשגמרו יצאו והלכו כל אחד למקומו.

הנה שלש פעמים בימי חיי עלה בידי לחוות חוויה מיוחדת בראיית פני צדיקים.

הראשונה היתה בצעירותי בארמונטייאר בביקורו של הרב הגאון הצדיק רבי אברהם יפהן זצ"ל, חתנו של הסבא מנובהרדוק בעל הספר 'מדרגת האדם', והיתה התרגשות גדולה ביציפה לראותו. וכשנכנס מראהו היה כמלאך א-להים.

והשנייה היתה בעת שהייתי כבן עשרים, הלכתי עם אחי לניחומי אבלים אצל הבבא סאלי זצ"ל, ושם ראיתי אותו כשהיה הולך ליטול את ידיו ובדרכו עמדו בעל ואשה ודיברו וכשראה אותם הבבא סאלי זצ"ל התחיל לצעוק ולכעוס, ואמרו לו שזה בעל עם אשתו. ואמר בכל אופן שידברו במקום אחר. כי צדיק זה ברוב מדרגתו פחד מלהיכשל בידי היצר הרע. וכמו שמוספר על החפץ חיים שלעת זקנותו היה טורח להתפלל ערבית בשייבה. ובימות החורף הקרים היו מכינים לו כוס תה לחמם את עצמו מקור הדרך. ופעם אחת הכניסה לו אשה ושתק, אבל כשלמחרת שוב הכניסה לו האשה את כוס התה, טען מדוע רוצים להכשילו. ואמרו לו תלמידיו רבנו הרי אתה מבוגר וזקן והאשה הזו גם כן זקנה, ומה מקום יש להיכשל. אמר להם החפץ חיים, בעיני יצר הרע אני צעיר והיא צעירה.

והפעם השלישית, בעת שהייתי כבן ארבעים שהלכתי עם הרב הגאון חיים ואלקין שליט"א אצל מרן הרב שך זצ"ל. ובכל שלשת הפעמים האלו חוותי חוויה מיוחדת, כשמצד אחד מתפעלים מקדושתם של הצדיקים הגדולים ונהנים מגודל קדושתם, ומצד שני כשרואים את רוב מעלתם, יורד ערך עצמנו בעינינו כי רואים אנו את שפלותנו. תמיד האדם יכול לרמות את עצמו ולהרגיש בעל דרגה ואינו שם לב לחסרונותיו, אבל כאשר עומדים פנים אל פנים מול האמת שמשדרים הצדיקים אין מקום להטעיה עצמית כלל.

וזה הביאור למה הדגישה התורה שבני ישראל יצאו מלפני משה, שהרי משה ציוה לבני ישראל על ענין המשכן, מיד למחרת יום הכיפורים כשירד מהשמים לאחר ארבעים יום ששהה שם. ואם כן הרי נדך ממנו ריח הגן עדן שבשמים. וכמו שהנכנס לחנות של בשם המלאה בבשמים ותמרוקים המהבילים בריח טוב, אפילו בלא לגעת בבושם מריחים ונהנים, ואף בני ישראל נהנו והתענגו. והריח של גן עדן הוא שמחה בלי מצרים. כי בעולם הזה יש רגעים של שמחה ולעומת זאת של עצב, אבל בעולם הבא כולו שמחה. ולדוגמא השבת שבידינו גם כן שמחים בה, אבל היא רק מעין עולם הבא והעולם הבא עצמו כולו שמחה.

והדוגמא היחידה שיש לנו בעולם הזה לטעום את השמחה שיש בעולם הבא, היא רק שמחת התורה, וכמו שידוע מי

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפנקסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

כשהמלך מגיע לביקור

בהיותי ילד, מלך מרוקו ירום הודו הוזמן לבקר בעירנו שבממלכתו. בשל התרגשות הרבה מהביקור המתוכנן, לא הצלחתי לעצום עין במשך כל הלילה לפני הביקור. שוב ושוב התהפכתי על מיטתי עד שלבסוף החלטתי לקום וללכת לתפוס לעצמי עמדת תצפית טובה, שממנה אוכל לראות היטב את המלך כאשר יחלוף ברחוב העיר.

כך עמדתי על משמרתי כל אותו הלילה עד שהשמש זרחה ומלך מרוקו הגיע לעירנו. ההתרגשות וההערצה היו בשיאן וכל העם התלהב והתפעל מהמלך הנשגב אשר בא לבקר את אזרחי ממלכתו.

כשבגרתני, חשבתי שמהתלהבות זו ניתן ללמוד מוסר השכל עצום.

בביקורו של מלך בשר ודם - דבר טבעי הוא שחריצותנו והתרגשותנו לצאת לראותו תהייה רבות.

והרי הדברים קל וחומר בביקורו של מלך מלכי המלכים, שמצפה בכל יום לביקורו בבית הכנסת. בכל בוקר עלינו להכין את עצמינו בזריזות ולמהר לקראת המפגש עם הקב"ה, וכך גם בשעות מנחה וערבית - עלינו להתרגש מההזדמנות הנפלאה שיש לנו לשוחח עם הקב"ה באופן אישי, לפחות כמו שאנו מתרגשים בעומדנו לפני מלך בשר ודם.

כי הוא הנותן לי חיים, בריאות, עושר והצלחה בכל מעשי ידיי.

תחנת המוסר

באחד הימים הזדמן לי להיות בתחנת הרכבת של פריז בשעה חמש לפנות בוקר.

בתחנת הרכבת ראיתי אנשי עסקים רבים שמיהרו ממקום למקום ומרציף לרציף במטרה להספיק את הרכבת שתיקח אותם למקום עבודתם. נשים חרוצות אחזו בידיהן בשקיות או בתיקים ואף הן הזדרזו לעלות לרכבת. בחורים ובחורות מיהרו למקומות הלימוד שלהם ואפילו ילדים נראו מפה ומשם. המולה רבה שררה במקום כאילו מדובר היה בשעות הצהריים.

האמת היא שהתפלאתי לראות שכבר בשעה מוקדמת זו התחנה מלאה בכל כך הרבה בני אדם שממהרים איש לעיסוקו.

ולמראה הדבר נטלתי מוסר גדול לעצמי - אם אנשים רבים כל כך מסוגלים להשכים קום לצורך עבודתם ולצורך לימודם, למרות שייתכן שבמשך הלילה ישנו שעות מועטות בלבד - כיצד זה יקשה על היהודי להשכים קום לתפילה בבוקר קודם שיפנה לעסקיו?

טוב יעשה כל יהודי כשיעצור ממרוצת חייו, יכוון לבו לבורא ויודה לו על הנשמה שהשיב לו גם באותו יום. אחר כך יתפלל על יומו החדש ויבקש שיעבור בשלום וללא כל פגע, ובכך יזכה שהקב"ה ישלח ברכה והצלחה בכל ענייניו.

גיבור כארי. לעשות רצון אביך

פעמים רבות קורה לי שסדר היום שלי עמוס ולחוץ, אני ממהר ממקום למקום ורץ מדבר לדבר, ובסופו של יום כאשר אני עולה על מיטתי - השעון מראה על השעות הקטנות של הלילה, שקרובות מאד לשעות הבוקר.

מובן שבשעה שש לפנות בוקר, השעון המעורר עושה את תפקידו כמידי יום, ובלי להתחשב בשינה הקצרה שלי הוא מעיר אותי לעוד יום חדש בעבודת ה'.

בימים אלו, כיון שהשינה שלי קצרה כל כך אני מתקשה להתעורר, ואז מגיע היצר הרע ומשכנע אותי שבטח אני אנוס, שהרי אם לא אמשיך לישון גופי עלול להינזק מחוסר שינה, ולא אוכל לתפקד כלל, ונמצא שיצא שכרי בהפסדי. וכך הוא ממשיך לשכנע אותי עד כמה חשוב שאבטל את תפילתי הבוקר במניין ואמשיך לישון.

אך אני מתנער ממיטתי ומתגבר עליו, וחושב לעצמי שאילו היה מגיע אליי פלוני הגביר או אלמוני העשיר, הרי בודאי שהייתי מתגבר על חולשתי הרבה באותם רגעים ורץ לפגוש אותו.

ומכך אני לומד קל וחומר, שאם לפגישה עם בשר ודם, עשיר ככל שיהיה הייתי קם בזריזות, על אחת כמה וכמה עלי להתגבר על עצמי ולהזדרז לפגישתי עם מלך מלכי המלכים הקב"ה, שממתין לי בבית הכנסת.

בטוב טעם

טעמי מנהגי ישראל

בשבת שלפני חודש אדר מכריזין על השקלים ומוציאין ספר תורה נוסף וקוראים בו על מצות 'מחצית השקל'.

הטעם לכך הוא על פי הנאמר בתורה "זאת עולת חודש בחדשו". ודרשו חז"ל שבכל שנה יש להביא קרבן מתרומת שקלים חדשה (וכאילו נכתב בַּחֲדָשׁוֹ). ולכן משמיעין על השקלים כדי שיכין כל אחד את שקליו לגביה, ויהיה הכל גבוי עד חודש ניסן.

במרה מפטירין

הפטרת השבוע:

"ויזכרות יהודע את הברית". (מלכים ב; יא. יב)

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכר ענין השקלים שתרמו בני ישראל לחיזוק בית המקדש, שהוא מענינא דיומא בשבת שקלים שבו מכריזים על השקלים לתרומת בית המקדש.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

בא וראה עד היכן החמירה תורה בטומאת מצורע, שהוא חמור יותר מטמאת זב ובעל קרי וטמא מת, שאינו ראוי לבוא אף למחנה ישראל כמו שנאמר (ויקרא יג. מו): "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו". ואמרו חז"ל בגמרא (ערכין טז): מה נשתנה מצורע שאמרה תורה "בדד ישב"? הוא הבדיל בין איש לאשתו, בין איש לרעהו, לפיכך אמרה תורה: "בדד יהיה מושבו". ואמר רבי יהושע בן לוי: מה נשתנה מצורע, שאמרה תורה יביא שתי צפרים לטהרתו? אמר הקדוש ברוך הוא: הוא עשה מעשה פטיט (פירוש: דיבור התמיד), יביא קרבן פטיט.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

האחדות כתנאי להשראת השכינה

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם. ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת". (שמות לה, א-ב)

משה רבנו מקהיל את כל עדת בני ישראל, כדי לדבר על ליבם שירימו תרומה למען בניית המשכן, והנה במקום שמשה יתחיל מיד בנושא שלשמו אסף את בני ישראל והוא - תרומת המשכן, הוא מדבר עימם תחילה על מצות השבת, ויש להבין מפני מה בחר משה לפתוח במצות השבת, ולא בתרומת המשכן שהוא הנושא העיקרי שלשמו עם ישראל נאסף והתקהל.

ונראה לבאר שמשה רבנו בהיותו בשמים הרגיש עד כמה גדולה החוויה הרוחנית של עולם הבא, משה רבנו רוצה להטעים לעם ישראל מאותו טעם ערב ומתוק של גן עדן ועולם הבא, לכן הוא מקדים ומצווה אותם על השבת שעליה נאמר שהיא מעין עולם הבא. ובה שם ישראל יתענג על קדושת השבת שהיא מעין עולם הבא, ליבם יחפוץ לחוש את המקור האמיתי שהוא עולם הבא בעצמו, שהרי אם השבת היא רק מעין עולם הבא למרות כן טעמה כה ערב, קל וחומר שעולם הבא עצמו אין גבול וסוף למתיקותו.

ומשה רבנו מנחיל את המסר לעם ישראל, שכדי לשמור שבת באופן מושלם וראוי, יש להתאחד ולהתלכד כולם, שהלא השבת היא מקור הערבות והאחדות. על עולם הבא נאמר שהוא יום שכולו שבת, לפיכך כל הרוצה לזכות בעולם הבא, תחילה עליו לשמור את השבת שיש בה קורטוב מטעם גן עדן.

משה רבנו הקהיל את עם ישראל על מנת להתרימם לבניית המשכן, ידוע הוא שמטרת הקמת המשכן הוא לצורך השראת שכינתו של ה' יתברך בקרב עם ישראל, ובהיות שהשכינה יכולה לשכון בעם ישראל רק בזמן שהם מצויים באחדות, לפיכך ציווה משה על השבת שהיא מקור האחדות, ומתוך שבני ישראל ישמרו את השבת הם יזכו להתלכד ולהתאחד ביניהם, וכך הקב"ה יוכל להשרות את שכינתו עליהם.

כמו כן אם נחלק את המילה ויקהל לשניים נמצא שהאותיות וי הפותחות את המילה 'ויקהל' עולות בגימטריא עם הכולל כנגד המילה טוב. וכבר נאמר שאין טוב אלא תורה (אבות ו, ג). ונשארו מהמילה 'ויקהל' האותיות קהל. ללמדנו שיש לבני ישראל תכלית נוספת בעולם והיא לימוד התורה הקדושה בקהל, על האדם לדעת שכל הטוב הצפון בתורה עומד לעם ישראל רק בזמן שהם מצויים באחדות, אך ברגע שהאחדות סרה מהם אין כל תועלת ומשמעות ללימוד תורתם.

ועל סמך דברים אלו מבאר הבן איש חי (שנה שניה שמות) שלימוד התורה בשבת הוא הלימוד המשובח והמעולה ביותר, כיון שבשבת האדם פנוי ממלאכתו וכך כל ראשו ומחשבתו נתונים רק בתורה, לכך הלימוד הזה הוא הזך והטהור ביותר. כמו כן השבת היא סמל האחדות, וכיון שהתורה גם בנויה ומושתתת על האחדות, יוצא שהאחדות תליא וזהו לימוד יקר ונעלה לפני המקום ברוך הוא.

לפני שמשה רבנו מבקש את תרומות עם ישראל לצורך בניית המשכן, הוא מדבר עימם על שני הדברים שמעניקים יסוד וקיום למשכן והם - לימוד התורה ובמיוחד זה הנלמד בשבת, שעל ידי עמל התורה בשבת טועמים את המעין עולם הבא שיש בשבת, וכן שמירת שבת כהלכתה. והיות שגם לימוד התורה וגם שמירת השבת מחזקים את האחדות בקרב עם ישראל, הרי שלכך הם יזכו שהקב"ה ישרה את שכינתו עליהם. ועתה מובן מדוע פתח משה במצות השבת, מפני שהיה ברצונו להעמידם על חשיבות שמירת שבת שהיא מעין עולם הבא, שאותו האדם קונה באמצעות לימוד התורה, וכן על חשיבות האחדות הנרכשת באמצעות שמירת שבת ובאמצעות לימוד תורה.

אמרי שפר

מדרשי חז"ל על פרשת השבוע

מבחן העושר ותוצאותיו

"זהב וכסף ונחשת" (לה. ה)

רבי יצחק אומר: לא בא הכתוב אלא להודיע עשרן של ישראל, שלא יהיו אומות העולם אומרים: עניים היו ישראל במצרים סחופים ומרודים. נראה עשרן ונגלה שבחן - שהיו מביאין והולכין זהב וכסף ונחשת, וכל דבר שביקש, עד שהכריז עליהן שלא יביאו יותר.

נראה שבחן במלאכת המשכן - מהן היו חושבין, ומהן היו רוקמין, ומהן היו רוקעין, ומהן היו זוהבין, ומהן היו טווין, ומהן היו פטמין רוקחי רוקח, ומהן היו צורפי זהב.

נראה שבחן בגבורה - שעשו אותו לשישה חדשים, מה שלא מצינו בשלמה, ששלמה בנה את בית המקדש לשבע שנים. ועליהן הכתוב אומר: "שחורה אני ונאווה בנות ירושלים" (שיר השירים א, ה), שחורה במעשה העגל ונאווה במעשה המשכן.

(מדרש הגדול)

בזכות מסירות נפש

"ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור". (שמות לה. ל)

מה ראה להזכיר כאן חור?

אלא בשעה שביקשו ישראל לעבוד עבודת כוכבים, נתן נפשו על הקב"ה ולא הניחן. עמדו והרגוהו.

אמר לו הקב"ה; חייך שאני פורע לך.

משל למלך שמרדו עליו לגיונותיו, עמד שר הצבא שלו ונלחם עמהם, אמר להם; על המלך אתם מורדים? עמדו והרגו אותו. אמר המלך אילו ממון נתן לי לא הייתי צריך לפרוע לו, על אחת כמה וכמה שנפשו נתן עלי. מה אני עושה לו? אלא כל בנים שיצאו ממנו אני מעמידם דוכסים ואפרכים.

כך בשעה שעשו ישראל העגל, עמד חור ונתן נפשו על הקב"ה. אמר לו חייך כל בנים היוצאים ממך אני מגדלם שם טוב בעולם, שנאמר "ראו קרא ה' בשם בצלאל וימלא אותו רוח א-להים".

ולא זה בלבד, אלא כל מי שנתעסק במלאכת המשכן - נתן בו הקב"ה חכמה ובינה ודעת, שנאמר "ויעשו כל חכם לב". ולא בבני אדם אלא אפילו בבהמה ובחיה שנאמר "חכמה ותבונה בהמה" בהמה כתיב, שנתנה חכמה באדם ובהמה. ולא נתפרסם מכולם אלא בצלאל כנאמר "קרא ה' בשם בצלאל".

(מדרש רבה)

הגנת הסביבה

"ויעש את הקרשים למשכן עצי שטים". (שמות לו. כ)

אמר רבי תחליפא דקסרין; למד הקב"ה דרך ארץ, שאם בקש אדם לבנות בית מאילן עושה פירות, אומר לו ומה מלך מלכי המלכים הקב"ה שהכל שלו כשאמר לעשות לו משכן חס על אילן עושה פירות, אתה על אחת כמה.

(מדרש תנחומא)

חלק שוה לכולם

"ויעש בצלאל את הארן עצי שטים". (שמות לז. א)

אנו מוצאין כשאמר הקב"ה למשה לעשות את המשכן א"ל על כל דבר ודבר ועשית ועל הארון אמר ועשו.

למה?

אלא שצוה הקב"ה לעשותו לכל ישראל, שלא יהא לאחד מהם פתחון פה על חברו לומר שאני נתתי הרבה בארון - לפיכך אני לומד הרבה ואני יש לי בו יותר ממך, ואתה לא נתת בארון כלום אלא מעט לפיכך אין לך חלק בתורה.

(מדרש רבה)

פלגי מים

ללא כל ספק מלאכת חינוך הבנים הינה עול כבד המוטלת על כתפי ההורים, וכפי שנכתב כאן בשבוע שחלף עלינו להסתייע בכל מיני רעיונות שיעזרו לנו ויעודדו אותנו להגיע למטרה בדרך הטובה והמוצלחת ביותר לארוג את המרקם הרגשי בינינו לבין ילדינו. וכאמור, גם אם הענקת תשומת הלב באה בראשית הדרך בצורה מלאכותית הנובעת למעשה מתכנון מחשבתי חיובי ואמיתי.

ולמרות זאת עלינו להבין שלעיתים לא רחוקות, אותה אהבה וידידות שאנו מנסים לטפח בינינו לבין הילדים, עומדת במבחן. רצוננו לומר שהתנהגותו של הילד היא המנוע לגילויי החיבה וההערכה שההורים רוחשים כלפיו, והתנהגות הילד בבית היא זו שמתפרקת ומשתחררת דווקא בין כתלי הבית, כשהוא נמצא במחיצת האנשים הקרובים אליו ביותר.

כשהילד מגיע לסביבתו הטבעית בה הוא גדל, כשהוא במחיצת הוריו האוהבים, הוא חש בתחושת דרוו, במיוחד כשהוא נמצא במסגרת לימודים שמטבע הדברים היא מציבה גבולות ברורים ומשמעת נוקשה (לעומת המשמעת הרופפת יחסית שנדרשת בבית). וכשהוא מרגיש

ההורים מופתעים וצועקים: "אינני מבין מה עם הילד שלי, הוא לא מדבר אתי כלל, הוא לא מספר לי שום-דבר, אין לי מושג מה הולך אצלו".

כשההורים באים ושואלים אותי - אומר הגר"ש וולבה - מה לעשות, אני שואל אותם: "אמור לי, היכית את הילד כשהיה בן שלוש?" והוא עונה: "כמובן, הרי הייתי צריך לחנך אותו". אזי אני משיב: "עכשיו אתה משלם בעד המכות שנתת לו אז".

זהו אפוא מעגל הקסמים שפועל במהירות כשאת הגלגל כבר קשה להחזיר אחורה, ולכן מלכתחילה יש להיזהר שלא להיכנס למעגל המסוכן הזה. חשוב מאד להפנים את מעלת הסבלנות בתקופה זו ואת הצורך החיוני להצטייד באורך רוח ולהתאמץ לשמור עליהם בכל מחיר. כמובן שההשקעה הטובה ביותר היא להגביר מאמץ בטיפוח הידידות והחביבות כלפי הילד, ולמצוא דרכים כיצד לתקשר עם הנפש הילדותית, גם בשעות לא סימפטיות במיוחד.

גם בנוגע לילד שהתנהגותו איננה תקינה והוריו מתייאשים למצוא מסילות ללבבו, הוריו חייבים להתאמץ, למרות הקושי שבדבר, להיות יותר סבלניים ולנסות לאתר רגעים יפים יותר המתאימים לשוחח עם הילד ולהתיידד איתו ללא מחיצות ומשקעים, ברגעים נטולי חשבונות ושיקולים 'חינוכיים'.

אם חפצים אנחנו בתוצאה חיובית ארוכת טווח, עלינו למצוא זמן נוח שנוכל לדבר אליו בידידות מופגנת, להתקרב אליו ולקרב אותו. כוחו של מגע חם ואוהב בין ההורים לילדיהם, מסוגל להמיס קרחונים תקועים במעמקי הלב, והמשוב החיובי שיגיע מלב הילד יפתיע דווקא לטובה.

בשחרור הוא גם מסוגל להתנהג בצורה לא הולמת, להפריע לאחיו הקטנים וגם למבוגרים ממנו. התוצאה המיידית היא שההורים מאבדים את הסבלנות כלפיו, ונוצרת דחייה רגשית מסויימת הגורמת להרגשה של ריחוק נפשי.

דחייה רגשית זו שחוזרת על עצמה בתדירות גבוהה, הופכת במוקדם או במאוחר לדחייה זו סטרית; כלומר אם ההורים מאבדים את הרצון הטבעי לחנך את הילד ולקדם אותו, אזי גם הילד עצמו מאבד את החשק להתחנך ולהתקדם. הבה נתאר לעצמינו סיטואציה כזו שההורים מאבדים סבלנות כלפי הילד ואינם משוחחים איתו בנעימות, אז הפידבק שהם מקבלים מהילד הוא ברור וחד משמעי; הילד אינו רוצה לשמוע ואינו מוכן לקבל.

וכאן בנקודה זו, מעגל הקסמים מסוגל להפיל את כל ההשקעה והמאמצים הרבים שהושקעו בחינוך הילדים לטמיון. הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל מעורר על כך שחשוב מאוד לדעת שחינוך הוא תהליך שצריך להיות לכתחילה לטווח ארוך. כבר כאשר הילד בן שנתיים או שלוש שנים, צריך לדעת ולקחת בחשבון שכשהילד יהיה בן ארבע-עשרה חמש-עשרה, הוא יהיה בתקופה קשה מאוד. כדי לעבור את התקופה של גיל ארבע-עשרה בשלום, הוא צריך להיות קשור עם ההורים שלו ביחס חם. אם ההורים מתייחסים בתקיפות אל ילד בן שנתיים, שלט או ארבע, אם מתנכס בחינוך נוקשה, אם מכים אותו, ודורשים ממנו מעבר ליכולתו - הורסים את היחס החם של הילד אל ההורים.

אמנם בשלב מוקדם כזה עדיין לא מתגלה החיסרון של היחס. הילד עדיין זקוק להורים, הוא אוהב את ההורים. אבל אחר-כך, כשהילד בן ארבע-עשרה, באים

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

מסופר, שפעם אחת חלה כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א במחלת הטיפוס ונטה למות. נכנסו ובאו אצלו אנשי החברא קדישא, וכשאלו הבחינו כי הוא כבר גוסס ונוטה למות, התחילו, כפי הנהוג, באמירת פרקי תהילים ליד מיטתו.

לפתע פקח רבי חיים זיע"א את עיניו, התרומם ממיטתו ואמר לאנשי החברא קדישא: "אתם יכולים לצאת מכאן. אני בריא. הוסיפו לי בשמים עוד עשרים ושש שנים לחיי".

לאחר שהנוכחים סביבו התעשתו מהמחזה המופלא שהתרחש לנגד עיניהם, סיפר להם הצדיק כי בשעה שהוא היה גוסס, ואנשי החברא קדישא שעמדו סביבו החלו לומר תהילים, מיד קפץ זקנו רבי חיים הגדול זיע"א, ממקום ישיבתו בגן עדן, לפני בית דין של מעלה וזעק לפניהם:

"אתם צריכים להוסיף לו עוד שנים, כיון שהוא עדיין לא השלים הכל. הוא צריך לחיות עוד כדי להוסיף עוד אמונה בבורא עולם אצל היהודים".

כך זעק והמליץ יושר כ"ק רבי חיים הגדול זיע"א על נכדו, במשך זמן מה. ואכן בבית דין של מעלה קיבלו את בקשתו המנומקת, והוסיפו לרבי חיים פינטו הקטן זיע"א, עוד עשרים ושש שנים לימי חייו, בהם הוא השתדל להוסיף עוד אמונה בבורא עולם אצל אחיו ואחיותיו היהודים.

הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א, נסתלק כשנתיים ימים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, אשר בה עלו על המוקד ששה מליון נפשות קדושות וטהורות מעם ישראל. אך כבר לפני הסתלקותו חזה רבי חיים זיע"א ברוח קדשו, את השואה האיומה אשר ממשמשת לבוא, ואף התבטא אודותיה באזני בנו, הצדיק הקדוש רבי משה אהרן פינטו זיע"א.

הצדיק רבי מאיר פינטו זיע"א, דודו של כ"ק מו"ר שליט"א, סח באזניו עובדה מופלאה:

מספר ימים לפני פטירתו, כינס רבי חיים זיע"א את כל בניו ובני משפחתו, וביניהם את בנו רבי משה אהרן זיע"א, ובירך אותם. איש איש כברכתו ברך אותו, ובפנותו אל רבי משה אהרן זיע"א, אמר לו כדברים הללו:

"הנה ימים באים, יקום גוי אכזר ויכלה חצי מכרם ה', ואם זכותי לא מועילה ולא מסוגלת לבטל הגזירה, טוב מותי מחיי ולא אראה ברעת עמי. אבל אם אהיה בעולמות העליונים, אפעל משם לביטול הגזירות".

ואכן, ביום י"ז באלול תרצ"ט החלה המלחמה האיומה, בה נרצחו, נשרפו והומתו ששה מליון יהודים בערי אירופה ופולין בגין כך, עטה רבי משה אהרן זיע"א על עצמו שק ואפר, עד שחלפו חמש שנים, אז פסקה המלחמה הנוראה.